

кратъкъ и ясенъ стратегически етюдъ да нарисувамъ съ видни черти нейнитѣ различни комбинации, великитѣ примѣри отъ мъжество, направенитѣ погрѣшки, и, най-послѣ, особено, изгубенитѣ благоприятни случаи, като се извлекатъ отъ тѣхъ всички заключения, които би могли да ни послужатъ за въ бжджце. Тѣй че, това, което азъ искамъ да направя е една критика, — а критиката е свѣтлина!

«Всѣки единъ човѣкъ, който критикува, желае да се научи. Така щото, не е възможно едно изучаване на събитията, безъ тѣ да бждатъ критикувани.»*)

Слѣдователно, за по-доброто изпълнение на тази работа, трѣбва да се остави на «врѣмето» — този възстановител на изгубенитѣ равновѣсія — да успокои зачекнатитѣ самолюбия, да опровергае прѣдвзетитѣ рѣшения и да унищожи заднитѣ мисли. Щомъ се възстанови спокойствието, ще се появятъ здравитѣ и безпристрастни оцѣнки . . . , сжжденията ще станатъ правилни и разумътъ ще встѣпи въ своитѣ права.

Двадесетъ и третѣ години, които ни раздѣлятъ отъ послѣдната Руско-Турска война, могатъ да бждатъ взети като единъ периодъ отъ врѣме достатъченъ, за да бжде позволено на критикътъ да говори откровенно, безъ да има за изходна точка и друго, освѣнъ истината, и като се стреми най-послѣ къмъ достигането . . . пакъ на сжщата истина.

Въ подобна една критика не бива нито да се държи смѣтка за огорчението отъ наранено патриотическо чувство, нито пъкъ да се увличаме отъ краенъ шовинизъмъ поради криворазбрано национално самолюбие; всичко си има своята история; всѣка една велика и древна нация, като нашата на примѣръ, е отбѣлѣзала въ нея и свѣтли и тъмни свои страници. Дѣйстви-

*) Князь Хохляков, *Писма върху Стратегията.*